

مقدماتی بر
ایده‌های عراحی [معماری]

نویسندگان:

پرت بیلفلد - سباستین آل خولی

ترجمه:

حامد سیمی، سارا سوهانگیر

سرشناسه	:	بیلفلد، برت Bielefeld, Bert
عنوان و نام پدیدآور	:	ایده‌های طراحی (معماری) / نویسندگان برت بیلفلد، سباستیان ال. خولی؛ مترجم حامد سیمی، سارا سوهانگیر؛ ویراستار علمی محمدابراهیم مظهری.
مشخصات نشر	:	شیراز: حامد سیمی، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری	:	۹۶ ص: مصور.
شابک	:	۹۷۸-۶۰۰-۰۴-۱۴۱۶۰۰
وضعیت فهرست نویسی	:	فیبا
یادداشت	:	عنوان اصلی: design ideas.C.۲۰۰۷.
موضوع	:	معماری -- طراحی
موضوع	:	معماری -- طراحی -- فن
شماره افزوده	:	خولی، سباستیان ال
شماره افزوده	:	Khoulil, Sebastian El
شماره افزوده	:	سیمی، حامد، مترجم
شماره افزوده	:	سوهانگیر، سارا، مترجم
شماره افزوده	:	مظهری، محمدابراهیم، ویراستار
رده بندی کنکره	:	۱۳۹۳/۹۹الف/ب/NA۲۷۵۰
رده بندی دیویی	:	۶۵۸/۴
شماره کتابشناسی ملی	:	۳۵۸۱۰۲

ایده‌های طراحی (معماری)

نویسندگان:
برت بیلفلد، سباستیان ال خولی

مترجمان:

دکتر حامد سیمی

سارا سوهانگیر

ویراستار علمی

دکتر محمد ابراهیم مظهری

ناشر: حامد سیمی

نوبت و سال چاپ: اول ۱۳۹۳ / شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه / شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۰۴-۱۴۱۶۰۰

صفحه آرا و طراح جلد: حامد سیمی

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: دنیا

قیمت: ۸۰۰۰ تومان

Printed in the Islamic Republic of Iran-Shiraz

حق چاپ برای ناشر محفوظ است

به نام خداوند جان و خرد

فرآیند طراحی، همچون هر پدیده دیگری، آشکارا و پیوسته در معرض دگرگونی قرار دارد. طی چند دهه اخیر، فرآیند طراحی در سیر حرکتی خود، با رویکرد کارکردگرایی نوین مواجه بوده است. با توجه به کمبود منابع تخصصی در زمینه مطالعات محیطی و روش‌شناسی و فرآیند طراحی، که به رشد تحقیق در این حوزه کمک می‌کند، مطالب این کتاب می‌تواند بخشی از نیازها را مرتفع سازد.

در اینجا وظیفه خود می‌دانم از تلاش و دقت نظر مترجمین محترم، جناب آقای حامد سیمی و دکتر خانم سارا سوهانگیر تشکر فراوان نمایم. از آن جا که کتاب به فرآیندهایی، که اساس کار طراحان هستند، پرداخته است امید می‌رود بتواند بخشی از نیاز دانشجویان و دانش‌آموختگان رشته‌های طراحی معماری، طراحی منظر و طراحی شهری را مرتفع سازد و به توسعه دانش پایه و گسترش دانش طراحی در این رشته‌ها منجر شود.

دکتر محمدابراهیم مهری

عضو هیأت علمی گروه معماران دانشگاه شهید چمران اهواز

تقدیر و سپاس

سپاس خدایی را که اول است و پیش از او اولی نبود و آخر است و پس از او آخری نباشد. خدایی که دیده‌های بینندگان از دیدنش ناتوانند و اندیشه‌های وصف‌کنندگان از عهده وصفش برنیایند. به قدرت و توانایی خود آفریدگان را آفرید و آنان را به اراده و خواست خویش به‌وجود آورد، بی‌آن که از روی مثال و نمونه‌ای باشد. سپس آنان را در راه اراده و خواست خویش روان گردانید و در راه محبت و دوستی خود و از رزقی که عطا فرموده، هر جاندار را روزی معلومی قرار داده‌است. پس انسان برای او در زندگی مدتی معلوم تعیین و پایانی قرار داده که با روزهای زندگیش به‌سوی آن پایان گام برمی‌دارد. پس او راست سپاس به‌جای هر نعمتی که بر ما و بر همه بندگان گذشته و می‌گذرد. سپاسی که حد آن را انتهای نیست. سپاسی که موجب خشود و وسیله آمرزش و پناه از عذاب و تنبیه و تنبیه و تنبیه است. سپاسی که به‌وسیله آن در بین نیک‌بختان و دوستان او کامروا گردید که نعمتی دهنده و ستوده شده است. (صحیفه سجاده، دعای یکم در ستایش خدای عزوجل) سپاس خداوند را که توانایی این ترجمه را به من عطا فرمود. هم او که زنده و زندگی‌بخش و یاور همیشگی بنده‌هاست. جوینده راه کمال در وای اقلیم هنر، آزاد است که خود باشد، خود واقعی‌اش، که برای انسان پروازش، تعلیم و آموخته‌هایش در آسمان هنر به قدر رشد آگاهی و بخشی از سیر تکامل در سفر زندگی است. امید است که این دستاورد، در نگاه و راستایی دیگر، یادآور عشق و توجه راستین به خدا باشد.

سپاس بی‌کران بر همدلی و همراهی مادر بزرگ دلسوز و مهربانم، سرکار خانم همدم مهری‌وش، که سجده اینارزش گل محبت را در وجودم پروراند و داماد و دامادش لحظه‌های مهربانی را به من آموخت. از خانم مهندس زهره منصوری نیز که زمینه‌آشنایی و آشنایی من با کتاب و انگیزه برگردان آن را در من پدید آوردند صمیمانه سپاسگزارم. هم‌چنین از زحمات و تعالیم استاد ارجمندم، جناب آقای دکتر محمدابراهیم مظهری که در شکل‌گیری اندیشه‌هایم نقش به‌سزایی داشتند و راه را به‌روم بوده‌اند تشکر و قدردانی می‌نمایم. در پایان، از همکار گرانقدرم، سرکار خانم سارا سمانگر که در تمام مراحل انجام این کتاب با صبر و حوصله و دقت‌نظر منحصربه‌فردشان همراهی‌شان نمود، به کمال قدردانی را به‌عمل می‌آورم. امید آن است که هرگز در پرواز توقف نکنیم که توقف، بی‌حرمتی به ساحت مقدس استاد است.

حامد سیمی، شیراز، تابستان ۱۳۹۳

فهرست

پیشگفتار نویسنده / ۱

مقدمه / ۲

اصول طراحی / ۴

طراحی با توجه به زمینه / ۸

مقیاس، اندازه و اقلیم / ۱۲

رنامهریزی شهری و زمینه معماری / ۱۵

عوامل اجتماعی و فرهنگی / ۲۸

طراحی و عملیات / ۳۷

پاسخگویی به نیازها و گروه / ۳۸

طرح سازماندهی فضایی و سازماندهی فضاهای داخلی / ۳۹

عناصر تشکیل دهنده طراحی / ۴۶

نظم و تناسبات / ۴۷

عناصر بنیادین طراحی / ۵۱

فضا و احجام / ۵۸

کار با مصالح و سازه‌ها / ۶۵

مصالح و سازه به عنوان عناصر طراحی / ۶۶

چگونه مصالح را درک کنیم؟ / ۷۱

دستیابی به ایده‌ها / ۷۲

خلاقیت و تکنیک‌های خلاقیت / ۷۷

روش‌ها و راهبردها / ۸۱

نتیجه‌گیری / ۸۶

نمایه واژگان / ۸۸

پیوست منابع [درون‌متنی] / ۹۱

پیشگفتار نویسنده

طراحی^۱، فرآیندی است که محدود و نظام‌مند کردن آن به یک قاعده مشخص، امری دشوار است. فرآیند طراحی در نخستین گام‌های دانشجویان در دنیای طراحی و خلق کانسپت^۲، حاصل رویکردها و تأثیرات گوناگون بوده و معمولاً به روش آزمون و خطا انجام می‌شود. این روش غالباً بدین صورت است که دانشجویان رویکردهای متفاوتی را آزموده، به قابلیت محدود هر یک از آنها پی برده و در نهایت، ایده^۳ آنها غالباً به گزینه‌هایی جدید و مسیرهایی جالب‌توجه منتهی می‌شود. این هم‌زمانی با شادی، ناامیدی و شکست، بر آگاهی دانشجویان از ماهیت فرآیند طراحی می‌افزاید و در پایان، طرح اصلی شکل می‌گیرد. نکته قابل‌توجه این است که حتی بسیاری از معمارانی که در این زمینه تجربه فراوانی دارند، سطح دانش و تجربه بالایی نیز دارند، فرآیند طراحی را به همین صورت تجربه می‌کنند. هر طراحی، با جستجوی یک ایده اولیه یا با درک شهودی نحوه حل مسئله طراحی، آغاز می‌شود. این ایده اولیه، سرآغاز مسیری طولانی برای طراح است که در آن، ایده به صورت دقیق‌تر مشخص و اصلاح شده و در نهایت جزئیاتی به آن افزوده می‌شود و در این مسیر ممکن است مکرراً از پیش‌فرض‌های قبلی کسب‌شده، امتناع ورزیده شود. محتوای کتاب حاضر؛ "مقدماتی بر، ایده‌های طراحی [معماری]"، منحصرأ به مسئله شروع فرآیند طراحی به عنوان مقوله‌ای تأثیرگذار بر گزینش مسیر فرآیند طراحی و نتایج طراحی، می‌پردازد. هدف از نگارش این کتاب، علاوه بر شرح جامعی از رویکردهای مؤثر و منابع الهام ایده، نمایانن مسیری برای به کارگیری خلاقیت^۴ [در فرآیند طراحی] است. این کتاب، به منظور، تشویق دانشجویان جهت کاوش عمیق‌تر موضوعات و کانسپت‌های مورد علاقه‌شان نگاشته شده است و تعمداً از تمرکز صرف بر روی سبک‌های شاخص معماری و اصول‌های یکسونگرانه صرف‌نظر شده است. نکته‌ای که در اینجا مورد پرسش است، موضوعی است ساده و در عین حال پیچیده؛ می‌توان به یک «ایده اولیه»^۵ دست پیدا کرد؟ (برت بیلفلد^۶، ویراستار)

^۱ Design

^۲ Concept

^۳ Idea

^۴ Creativity

^۵ Initial Idea

^۶ Bert Bielefeld

معماری در فضای تهی خلق نمی‌شود، بلکه معمولاً پاسخ به زمینه‌ای است، که به آن امکان بروز و حیات می‌دهد. همواره از معماری انتظار می‌رود تا بتواند از طریق ارائه راه‌حل‌های واقعی برای مسئله طراحی (توسط به‌کارگیری نقشه‌ها و مصالح)، پاسخگوی عملکردهای خاصی باشد. به همین دلیل است که پارامترهای^۱ ذیل به‌عنوان عناصر تأثیرگذار در شکل‌گیری فرآیند طراحی معماری مشخص گردیده‌اند - زمینه^۲، عملکرد^۳، فرم^۴، مصالح^۵ و سازه^۶ - این پارامترها همواره به‌طور مستقیم در هر پروژه طراحی معماری حضور دارند. تصویر ۱ علاوه بر آنکه این موارد، پارامترهای اصلی در طراحی هر بنا را می‌باشند، هنگام پرورش یک ایده طراحی نیز، بیشترین قابلیت را جهت خلق ایده در مورد بنا می‌باشد.

فصول پیش‌رو به‌صورت سیستماتیک، پارامترهای مرتبط با طراحی را معرفی می‌نماید و با نهم‌نگاهی به رویکردها و کانسپشن‌های موجود در فرآیند طراحی، به بررسی آنان می‌پردازد. گذشته از این، جهت تأکید بر نقاط اشتراک و تمایز بین سیستم‌های متقابل، پیوندهای گوناگون به دیگر عناصر مرتبط با طراحی نیز ذکر شده‌است. این تلاش ارتباطات، به شفاف‌نمودن مسیری می‌پردازد که معمولاً طراحان در آن گرفتار بین‌بست‌هایی در مسئله شکل‌گیری ایده می‌شوند. به‌علاوه، فصول پیش‌رو شامل ارجاعاتی به ساختمان‌های برتر و متفکران در حوزه معماری است که به خواننده در نیل به‌سوی مطالعات دقیق در مورد روش‌شناسی‌های مطرح‌شده و کار دشوار در معماری یاری می‌رساند.

این پارامترهای طراحی، چارچوبی را شکل می‌دهند که طراحان می‌توانند از آن به‌هنگام خلق ایده بهره‌گیرند. آنها به طراح این امکان را می‌دهند تا در گام‌های نخستین طراحی، در یک مسیر نظام‌مند از هر دو منبع، هم اطلاعات^۷ و هم الهامات^۸ سود ببرد. غالباً بهتر است که شخص در مراحل فرآیند طراحی^۹، به گردآوری کلیه اطلاعات در دسترس، شرایط و دریافت‌های این‌پردازش و انتقال آن در یک

^۱ Parameters

^۲ Context

^۳ Function

^۴ Form

^۵ Material

^۶ Structure

^۷ Information

^۸ Inspiration

^۹ Design Process

الگوی مشخص به تصویر کشید. بسیاری از اوقات این تمرین، به آشکارشدن ارتباطات و کانون‌های توجه ملاحظه‌نشده می‌انجامد، همچنانکه نقاط تضاد و شکاف‌ها را نیز در اطلاعات کسب‌شده، نمایان می‌کند. آخرین بخش این کتاب به معرفی روش‌های گوناگون و تمرین‌های متنوع جهت هدایت طراح جهت پیمودن نخستین و غالباً دشوارترین گام‌های فرآیند طراحی می‌پردازد. تمرکز این بخش، بر نقاطی از فرآیند طراحی معماری می‌باشد، که کاملاً منحصر به فرد طراح است و از فردی تا فرد دیگر متفاوت می‌باشد.

